

Základní škola Nová Paka, Husitská 1695
Historie Novopackého kláštera Nanebevzetí Panny Marie

ZÁKLADNÍ ŠKOLA NOVÁ PAKA, HUSITSKÁ 1695
ročníková práce

Historie Novopackého kláštera Nanebevzetí Panny Marie

Nikola Vagenknechtová

Vedoucí ročníkové práce: Mgr. Zdeňka Holá

Předmět: Dějepis

Školní rok: 2010 – 2011

Základní škola Nová Paka, Husitská 1695
Historie Novopackého kláštera Nanebevzetí Panny Marie

1) VE ZKRATCE O MĚSTU NOVÁ PAKA	3
2) POVĚST O KLÁŠTEŘE	3
3) HISTORIE KLÁŠTERA	3
4) MOJE NÁVŠTĚVA KOSTELA	5
5) HISTORICKÉ NÁLEZY V OKOLÍ KLÁŠTERA	7
6) NEDÁVNÉ OPRAVY	7
7) ZÁVĚR	8

Prohlašuji, že jsem ročníkovou práci vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a materiálů. Souhlasím s tím, aby má ročníková práce byla k dispozici zájemcům o její studium.

1) Ve zkratce o městu Nová Paka

Nová Paka je příklad malého podhorského města, které se vyvíjelo po několik staletí. Jeho dějiny a kulturní život našich předků je velmi bohatý. Město bylo založeno někdy v první polovině 14. století. První zmínky o městu pocházejí z roku 1357 a z tohoto roku se dozvídáme o KLÁŠTERU NANEBEVZETÍ PANNY MARIE, jehož historie je také velmi bohatá.

2) Pověst o klášteře

Kláster se může pochlubit svou vlastní legendou. Hlavní roli v ní hraje obraz Rodičky Boží, nalezené ve stříbrných stupenských dolech, jistým Pavlem *Čimbulovským / Šumbolovským v roce 996. Muž nejdříve obraz vystavil poblíž jeho nálezů v lese nad studánkou a každý den před prací i po ní se k němu modlil. Později obraz přenesl do blízkosti svého bydliště, tedy do Nové Paky a pořád se k Panně Marii modlil. Za to se mu o ní dostalo přímluvy u Boha a na co sáhl, to se mu podařilo. Pravděpodobně také díky tomu dosáhl v krátké době značného majetku a pro obraz nechal vystavět kapli na místě dnešního chrámu. To vše se odehrálo kolem roku 1032, kdy po nynějším městu nebylo ani památky. Tohle však praví jen pověst. Historicky doložené zmínky jsou trochu skromnější.

3) Historie kláštera

Vše začíná v roce 1414, za Hynka Krušiny z Lichtenburka, majitele kumburského panství. O kostelu se píše v jeho nadační listině, která při něm ustanovila druhé kaplanství. Máme to také písemně potvrzeno. Během následujícího husitského období, je kaplička opuštěna a až v roce *1556, kdy kumburské panství vlastnil Jaroslav Trčka z Lípy, byla kaple obnovena a rozšířena v malý kostelík. To ale není přesně jisté.

V této době stojí v kostele socha P. Marie s Ježíškem, kterou můžeme vidět i dnes na hlavním oltáři chrámu. Devadesáti pěti centimetrová soška Madony v gotickém stylu, pochází z doby kolem roku 1500. Původní obraz se tedy v době

Základní škola Nová Paka, Husitská 1695
Historie Novopackého kláštera Nanebevzetí Panny Marie

husitských válek musel buď ztratit, anebo byl zničen a později pak nahrazen touto nynější sochou.

Vévoda Albrecht z Valdštejna, další majitel kumburského panství, nechal roku 1622 sošku přenést do farního kostela sv. Mikuláše, který stojí na náměstí. Po Albrechtově zavraždění v době 30. leté války, bylo panství prodáno Rudolfovi z Tiefenbachu, který se rozhodl při kostele postavit klášter pro mnichy, duchovního řádu sv. Františka z Pauly (Pavláni). Po Rudolfově smrti se jeho myšlenky ujala jeho žena Marie Eva Alžběta, rozená hraběnka ze Šternberka. A tak díky ní, došlo v roce 1655 k položení základního kamene kláštera, který byl dokončen až v roce 1701. A tento rok, do Nové Paky přišli pauláni z Chotče a chtěli vrátit sošku Panny Marie do nově vybudovaného kláštera.

Potom se začalo uvažovat o postavení velkého poutního klášterního chrámu Nanebevzetí Panny Marie, protože přibývalo návštěvníků a poutníků, takže jim kostelík nestačil. Pauláni uspořádali rozsáhlou sbírku, když se sešlo dostatečné množství peněz, bylo možno zahájit stavbu. Chrám byl poprvé vysvěcen 11. srpna 1724, ale úplně dokončen byl až 28. Října 1732, při svém druhém vysvěcení hradeckým biskupem Adolfem Karlem. A tak, v době Mariánských poutí, přicházelo do Nové Paky až *25 000 návštěvníků. Ročně se těchto poutí konalo šest a i pro samotné město to znamenalo mnoho potřebných příjmů.

Za vlády císaře Josefa II. přichází na řadu mnoho jeho reforem, mezi které patří i rušení některých klášterů. A ani Novopacký klášter nebyl výjimkou. Zrušen byl 31. října 1785 a zabrán erárem. Ale později bylo rozhodnuto o jeho zachování k Božím službám.

13. dubna 1858 došlo k požáru. Shořela celá šindelová střecha s vazbou a věž se zvony, které se roztavili. Naštěstí se požár do kostela nedostal.

Zajímavé však je, že přesně neznáme jméno architekta, který navrhl tuto barokní stavbu. Za tímto otazníkem se skrývají dvě jména: Kryštof Dientzenhofner a Tomáš Haffenecker, který je ze slohových důvodů pravděpodobnějším architektem.

Obrázek 1: Kryté schody, přibyli ke klášteru v roce 1735

4) Moje návštěva kostela

Po mé návštěvě kostela, si myslím, že zaujme už jen samotný velký prostor chrámu, 41 metrů dlouhý a 18 metrů široký. Klenby se zvedají do výšky 20 metrů. Na stěnách celého prostoru jsou fresky od Josefa Kramolína.

Klášter má sedm postranních oltářů a hlavní oltář u zadní stěny chrámu. Soška Panny Marie je právě na něm. Hlavní oltář zdobí ještě sochy sv. Františka z Pauly, sv. Norberta, oba s anděly. Nejde si nevšimnout obrazu nad oltářem, kde je zobrazeno právě Nanebevzetí P. Marie, autora ale neznáme. Víme jen, že obraz je z 18. století, zdobí ho zlacený rám, vytvořil ho v roce 1854 Jan Sucharda.

Ostatních šest oltářů stojí vždy naproti sobě, po stranách chrámu. První pár, od hlavního oltáře je barokní, po stranách jsou sochy světců sv. Norberta, sv.

Základní škola Nová Paka, Husitská 1695
Historie Novopackého kláštera Nanebevzetí Panny Marie

Vojtěcha, sv. Josefa a sv. Antonína. Nad nimi jsou nejvzácnější oltářní obrazy v chrámu od českého barokního malíře Petra Brandla.

Další, prostřední pár, má prvky empírového slohu. Po stranách jsou sochy sv. Jana Křtitele, sv. Tadeáše, nad nimi obrazy sv. Jakuba, od Josefa Frühlicha a sv. Pavla, od Josefa Zeleného z roku 1859, který byl asi pořízený po požáru. Na oltáři najdete sochy sv. Jana Křtitele a sv. Judy. Sochy jsou pravděpodobně z původního oltáře a tak jsou nejspíš ze zmiňovaného roku 1859.

Třetí pár oltářů je znovu barokní se sochami sv. Barbory, sv. Apoleny, sv. Jana a P. Marie. Ale na levém oltáři nenajdeme obraz, ale skleněnou skříň se sochou ukřižovaného Krista z 18. století. Na druhém oltáři je potom obraz sv. Rodiny z roku 1734 od *³G. Majera. Ostatní jména malířů a řezbářů neznáme.

Poslední Růžencový oltář z roku 1857 od Jana Suchardy je pseudogotický. Na jižní straně chrámu jsou barokní varhany z roku 1750 a jsou dílem Josefa Horáka. Umístěné jsou na „balkónku“ s barokním zábradlím. V okolí varhanů právě na zábradlí jsou rokokoví andílci, kteří tak mají představovat nebeskou kapelu.

Chrám má tři zvony, první dva z nich jsou zasvěceny sv. Janu Nepomuckému a P. Marii. Na věž byly usazeny v roce 1993. Poslední, třetí zvon je zasvěcený sv. Aloisi. Tento se dochoval z roku 1858.

Obrázek 2+3: Sochy sv. Erazima a sv. Mikuláše z roku 1783. Najdeme je po bocích vchodu do kláštera.

5) Historické nálezy v okolí kláštera

V zahradě staré fary byly nalezeny střeby zdobené malbou, které mohli pocházet ze středověku až raného novověku (14. - 16. Stol.)

V místě roubené hospody, východně od fary, se při stavbě cesty našli železné podkovy a na místě dnešní autobusové zastávky bylo nalezeno 79 mincí ražených za panování M. Terezie.

Dále na zahradě staré školy, u kláštera paulánů, byli údajně nalezené střeby šedé a šedohnědé barvy, zdobené rýhami a vpichy. Datují se na 12. – 13. století.

6) Nedávné opravy

Po více než 60. letech, přesněji v roce 1990 se začalo s nutnými opravami, jako bylo zhotovení odvodnění severní strany kostela.

Dále se v roce 1995 vyměnila eternitová krytina střechy za tzv. bonský šindel. A příchodem roku 2002 začala celková oprava kláštera, věže, střechy a fasády. Za těchto několik let bylo na tyto opravy potřeba celkem 12 183 000 korun.

7) Závěr

V závěru této práce bych chtěla podotknout, že jednotlivé informace z určitých zdrojů se liší! A knížka Novopacko od autora Jana Stejskala, se mi zdá, že je v jednotlivých bodech chybná, protože některé z informací se liší od ostatních zdrojů, alespoň tedy v kapitole Víra.

Poznámky:

*** neshoda v příjmení - autor Jan Stejskal uvádí ve své knize, že obraz byl nalezen Pavlem Čimbulovským, jinde se ale dočteme o Pavlu Šiřovském.**

***¹ neshoda v rocích – Jan Stejskal a Antonín Matějček uvádějí rok 1565. V klášteře a ostatních zdroje uvádějí rok 1556.**

***² Autor Jan Stejskal uvádí, že do Nové Paky v době Mariánských poutí přicházelo 12 000 poutníků. V ostatních knížkách a v samotném klášteře se ale mluví až o 25 000 poutníků.**

***³ V knížce od Miroslava Bařiny se dočteme, že autorem obrazu sv. Rodiny je J. J. Majer, jiná knížka mluví o G. Majerovi, v klášteře a v knížce od Antonína Matějčka se zase dozvídáme o G. Majorovi.**

Základní škola Nová Paka, Husitská 1695
Historie Novopackého kláštera Nanebevzetí Panny Marie

Použité,zdroje:

Novopacko Portrét paměti a srdce (Jan Stejskal),

Novopacko zmizelé Čechy (Bohuslav Benč),

Novopacko východní brána geoparku Český Ráj (Miroslav Bařina, RNDr. Karel Tuček),

Nová Paka Poklady umění v Čechách a na Moravě (Antonín Matějček),

Střípky z Novopacké historie (město Nová Paka 2007)

.